

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille mr. B. B. Schneiders
Auteur mr M.H. Ensink MBA
Telefoon 5113567 mob 06 52338452 E-mail: m.ensink@haarlem.nl
STZ/VG Reg.nr. 2009/57082
bijlage
B & W-vergadering van 31 maart 2009

Onderwerp

Plan van Aanpak Unilocatie daklozen en verslaafdenzorg

DOEL: Besluiten

In het Regionaal Kompas staan de ambities geformuleerd ten aanzien van de maatschappelijke opvang en dak- en thuislozenzorg voor de periode 2008-2013. Onderdeel hiervan is het realiseren van een gedifferentieerd aanbod aan voorzieningen voor dak- en thuislozen, het verbeteren van de kwaliteit van leven van de doelgroep en het verminderen van de overlast die de doelgroep met zich meebrengt. Onderdeel hiervan is ons besluit tot de inrichting van een unilocatie voor dak- en thuislozen.

B&W

1. Het college besluit in te stemmen met het Plan van Aanpak Unilocatie voor daklozen en verslaafdenopvang.
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit.
4. Het besluit van het college wordt ter bespreking voorgelegd aan de commissie Samenleving

COLLEGE BESLUIT

Onderwerp: Plan van Aanpak Unilocatie daklozen en verslaafdenzorg

Inleiding

De gemeente onderzoekt samen met Brijderstichting en het Leger des Heils de mogelijkheden en voorwaarden voor realisatie van een unilocatie, als uitwerking van de in 2008 tussen het college van B&W en de besturen van Brijder Verslavingszorg BV en het Leger des Heils gesloten “Intentieovereenkomst voor het aangaan van partnerschap met als doel realisatie van een unilocatie voor daklozen en verslaafden in de gemeente Haarlem”.

Onder een unilocatie wordt verstaan: *een gebouw waarin minimaal drie voorzieningen voor daklozen en verslaafden zijn ondergebracht, te weten: een dagopvang, een nachtopvang en onderdelen van de sociale verslavingsruimte, waaronder in ieder geval een gebruikersruimte.*

Beleidskader: Kompas Maatschappelijke Opvang

In het Kompas (maart 2008) werd vastgesteld dat meer differentiatie nodig is in het aanbod van voorzieningen voor de doelgroep dak- en thuislozen. Dit is onder meer nodig om de doorstroming op gang te brengen en de maatschappelijke opvang betaalbaar te houden.

Waarom een unilocatie?

De wens naar differentiatie en de vraag voor een unilocatie komt voort uit de onverenigbaarheid van verschillende doelgroepen binnen één voorziening en uit de wens om overlast voor de omgeving te voorkomen. Het gaat hier concreet om de groep mensen die een dubbele diagnose hebben: verslaving en vaak psychiatrische problematiek én dakloos en die voor (kortdurende) nacht- en dagopvang in aanmerking komen. De nachtopvang vindt plaats op de Bakkenessergracht en de dagopvang in het Magdalenaklooster (beiden door het Leger des Heils). Daarnaast maken ze gebruik van de gebruikersruimte en verslavingszorg van de Brijderstichting.

Hun aanwezigheid veroorzaakt problemen op verschillende plaatsen. Binnen de opvangvoorzieningen, die daarmee zeer onaantrekkelijk worden voor anderen die ook opvang behoeven maar die niet een dermate grote problematiek kennen. Door hun onaangepaste gedrag levert de gang van nacht- naar dagopvang en naar de gebruikersruimte echter ook de nodige overlast en onveiligheid op buiten de opvangvoorzieningen. Vandaar de inzet om voor deze groep één centrale voorziening te creëren.

Besluitpunten college

1. Het college besluit in te stemmen met het Plan van Aanpak Unilocatie voor daklozen en verslaafdenopvang.
2. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit.
3. Het besluit van het college wordt ter bespreking voorgelegd aan de commissie Samenleving

Beoogd resultaat

Realisatie van de unilocatie is een bijdrage aan de volgende twee doelstellingen:

1. Het verlenen van verantwoorde zorg en het bevorderen van activering, maatschappelijke participatie en/of de reïntegratie van daklozen en verslaafden.
2. Afname van de overlast die wordt veroorzaakt door daklozen en verslaafden.

Argumenten

In het bijgevoegde plan van aanpak worden de kaders, activiteiten, actoren en planning beschreven die, conform de intentieovereenkomst tussen gemeente, Brijderstichting en Leger des Heils, moeten leiden tot de realisatie van een unilocatie per (uiterlijk) 1 september 2011.

Tevens wordt in dit plan aandacht besteed aan:

- ✓ een risico- en krachtenveldanalyse;
- ✓ een financiële analyse;
- ✓ een Programma van eisen (PvE). Het PvE is opgesteld door de Brijder Verslavingszorg BV en het Leger des Heils;
- ✓ een communicatiestrategie om bewoners te informeren en te betrekken bij realisatie van de unilocatie. De communicatiestrategie is opgesteld door de gemeente. Zij voert de regie over de communicatie;
- ✓ een organisatie- c.q. financieringsmodel voor de exploitatie.

Kantttekeningen

Belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van dit plan van aanpak is het verder uitwerken van het Stedelijk Kompas. Parallel aan deze nota worden enkele nota's in procedure gebracht die hieraan moeten bijdragen: een nota over de oprichting van een hostelvoorziening en een nota over verbetering van de dienstverlening OGGZ-doelgroep (BCT, ACT, OGGZ).

Voor de verdere kantttekeningen (risico's, beschikbare dekkingsbronnen, communicatie, etc.) wordt verwezen naar het bijgevoegde plan van aanpak.

Uitvoering

Na goedkeuring worden de acties uit het plan van aanpak in gang gezet. Zodra een geschikte locatie is gevonden zal de raad een kredietaanvraag worden voorgelegd voor de stichtingskosten, waarin tevens voorstellen worden gedaan over de totale financiële huishouding voor de unilocatie (exploitatiekosten, prestatieafspraken en subsidies).

Bijlagen

Plan van Aanpak Unilocatie voor daklozen en verslaafdenzorg
Programma van Eisen Unilocatie

Het college van burgemeester en wethouders

Plan van aanpak unilocatie voor daklozen en verslaafden in de Gemeente Haarlem.

1.1 Inleiding

De gemeente onderzoekt samen met Brijderstichting en het Leger des Heils de mogelijkheden en voorwaarden voor realisatie van een unilocatie. Onder een unilocatie wordt verstaan: *een gebouw waarin minimaal drie voorzieningen voor daklozen en verslaafden zijn ondergebracht, te weten: een dagopvang, een nachtopvang en onderdelen van de sociale verslavingsruimte, waaronder in ieder geval een gebruikersruimte.*

Beleidskader: Kompas Maatschappelijke Opvang

In het Kompas (maart 2008) werd vastgesteld dat meer differentiatie nodig is in het aanbod van voorzieningen voor de doelgroep dak- en thuislozen. Dit is onder meer nodig om de doorstroming op gang te brengen en de maatschappelijke opvang betaalbaar te houden.

Waarom een unilocatie

De wens naar differentiatie en de vraag voor een unilocatie komt voort uit de onverenigbaarheid van verschillende doelgroepen binnen één voorziening en uit de wens om overlast voor de omgeving te voorkomen. Het gaat hier concreet om de groep mensen die een dubbele diagnose hebben: verslaving en vaak psychiatrische problematiek én dakloos en die voor (kortdurende) nacht- en dagopvang in aanmerking komen. De nachtopvang vindt plaats op de Bakkenessergracht en de dagopvang in het Magdalenaklooster (beiden door het Leger des Heils). Daarnaast maken ze gebruik van de gebruikersruimte en verslavingszorg van de Brijderstichting.

Hun aanwezigheid veroorzaakt problemen op verschillende plaatsen. Binnen de opvangvoorzieningen, die daarmee zeer onaantrekkelijk worden voor anderen die ook opvang behoeven maar die niet een dermate grote problematiek kennen. Door hun onaangepaste gedrag levert de gang van nacht- naar dagopvang en naar de gebruikersruimte echter ook de nodige overlast en onveiligheid op buiten de opvangvoorzieningen. Vandaar de inzet om voor deze groep één centrale voorziening te creëren.

1.2 Opgave

In dit plan van aanpak worden de kaders, activiteiten, actoren en planning beschreven die, conform de intentieovereenkomst tussen gemeente, Brijderstichting en Leger des Heils, moeten leiden tot de realisatie van een unilocatie per (uiterlijk) 1 september 2011.

Tevens wordt in dit plan aandacht besteed aan:

- ✓ een risico- en krachtenveldanalyse;
- ✓ een financiële analyse;
- ✓ een Programma van eisen (PvE). Het PvE wordt opgesteld door de Brijder Verslavingszorg BV en het Leger des Heils en geaccordeerd door de gemeente;
- ✓ een communicatiestrategie om bewoners te informeren en te betrekken bij realisatie van de unilocatie. De communicatiestrategie wordt opgesteld door de gemeente. Zij voert de regie over de communicatie;
- ✓ een organisatie-model voor exploitatie (bijvoorbeeld beheersstichting).

1.3 Doelstellingen

Realisatie van de unilocatie is een bijdrage aan de volgende twee doelstellingen:

1. Het verlenen van verantwoorde zorg en het bevorderen van activering, maatschappelijke participatie en/of de reïntegratie van daklozen en verslaafden.
2. Afname van de overlast die wordt veroorzaakt door daklozen en verslaafden.

2.1 Beleidsuitgangspunten (doelgroepen, aantallen) en randvoorwaarden

Op dit moment vangt de nacht- en dagopvang van het Leger ongeveer 40 mensen op. Het aantal plaatsen dag- en nachtopvang in de unilocatie kan echter beperkt blijven tot 25, mits de volgende voorwaarden gerealiseerd worden:

- Een deel van de mensen die nu in de opvang zit, stroomt door naar een vorm van Beschermd Wonen met permanente begeleiding in een hostel. Met name gaat het om chronisch verslaafden, waarvoor afkicken geen optie meer is.
- Een strikte bewaking van de plaatsing door middel van een centrale plaatsingsbevoegdheid vanuit de Centrale Voordeur.

Aan de realisering van beide voorwaarden wordt op dit moment hard gewerkt. Mogelijk kan op termijn hiermee het aantal in de unilocatie op te vangen personen nog verder teruggebracht worden maar voorsnog is een aantal van 25 plaatsen een reële inschatting van de behoefte.

De ontwikkeling van een unilocatie laat onverlet de zorg voor andere doelgroepen die binnen het Kompas vallen, zoals Beschermd Wonen voor oudere daklozen, oudere verslaafden en mensen met een psychiatrische achtergrond, activerings- en re-integratietrajecten, doorstroom naar 2^e kanswoningen en het voorkomen van dakloosheid, bijvoorbeeld door Domuswoningen voor voormalig gedetineerden.

De ontwikkelingen met betrekking tot de unilocatie, zoals de eventuele aankoop van een pand, moet dan ook in samenhang gezien worden met de andere inspanningen voor maatschappelijke opvang.

2.2 Financiële analyse (huidige situatie)

Hieronder is een overzicht gegeven van de financiële middelen die thans zijn gekoppeld aan de activiteiten die straks in de unilocatie worden uitgevoerd.

Huidige huisvestingslasten	Bedragen per jaar	Huidige dekking/subsidie
<i>Magdalenaklooster</i>		
- huur	22.056	20.460
- beveiliging	115.521	115.521
- huurderonderhoud	6.000	4.023
- schoonmaak	1.000	671
- gas/water/elektra	15.000	10.062
- verzekering/belastingen	2.600	1.744
- overig	11.214	7.523
<i>Bakenessergracht 8-10</i>		
- huur	40.100	40.100
- beveiliging	118.368	118.368
- huurderonderhoud	6.500	6.500
- schoonmaak	3.000	3.000
- gas/water/elektra	28.000	28.000
- verzekering/belastingen	5.600	5.600
- overig	12.640	12.640
<i>Spaarne/Gravinnesteeg</i>		
- huur	45.000	45.000
- beveiliging	59.250	59.250
- huurderonderhoud	nvt	nvt
- schoonmaak	60.250	60.250
- gas/water/elektra	47.850	47.850
- verzekering/belastingen	10.000	10.000
- overig	15.000	15.000
Totaal	€ 625.000	€ 612.000

2.3 Programma van eisen Unilocatie

Door het Leger des Heils en de Brijderstichting is een gezamenlijk Programma van Eisen (PvE) opgesteld dat aan dit PvA is toegevoegd (bijlage 1). Dit PvE is door de gemeente goedgekeurd en is

leidend bij de zoektocht naar en de realisatie van de unilocatie. Uiteraard zal, afhankelijk van de te kiezen locatie/het nog te vinden pand, bezien moeten worden of in redelijkheid aan alle eisen concreet invulling kan worden gegeven. Het PvE is niets meer/minder dan een streefsituatie.

Ten opzichte van de huidige huisvesting en functies zijn de volgende verschillen aan te geven:

- ✓ Er is in het PvE ruimte opgenomen voor dagbestedingactiviteiten. Afhankelijk van de ligging en mogelijkheden van de definitieve locatie en de aanwezige cliënten wordt bezien of en zo ja welke activiteiten in de unilocatie zèlf worden gegeven.
- ✓ In het PvE wordt uitgegaan van kleinere (bij voorkeur 2-persoons-) slaapkamers. Ook hiervoor geldt dat de uiteindelijke locatie deze mogelijkheid ook moet bieden.

3.1 Activiteiten, actoren en planning

Om te komen tot een unilocatie in 2011 zijn de volgende acties noodzakelijk.

Wat	Trekker	Ondersteuning	Doorlooptijd	Gereed
Besluitvorming PvA door resp. besturen	Gemeente, Brijder, LdH	nvt	april '09	1 mei '09
Zoeken geschikte locatie	Gemeente	Brijder, LdH	mei – nov. '09	1 dec. '10
Verwerven pand	Gemeente	nvt	nov. – jan.	1 feb. '10
Opstellen begroting t.b.v. verbouwing	Gemeente	Brijder, LdH	nov. – jan.	1 feb. '10
Verkrijgen raadskrediet	Gemeente	nvt	feb. - april	1 mei '10
RO-traject	Gemeente	Brijder, LdH	mei – mei '11	1 juni '11
Communicatie met omwonenden	Gemeente, Brijder, LdH	Politie, div. gemeentelijke diensten	mei – mei '11	1 juni '11
(Ver)bouw	Gemeente	nvt	juni – sept.	1 okt. '11
Oplevering	Gemeente	Brijder, LdH	oktober	15 okt. '11
Opening	Gemeente, Brijder, LdH	nvt		1 november 2011

3.2 Geraamde kosten en dekking

Omdat er nog geen zicht is op een concrete locatie kan er nog weinig concreets gezegd worden over de stichtingskosten. Vooralsnog beperken we ons tot het aangeven van de dekkingsbronnen.

Het beschikbare budget voor de stichtingskosten van de unilocatie is:

- ✓ € 1.415.000, zijnde de WOZ-waardes van de twee gemeentelijke panden (Magdalenaklooster en Bakenessergracht 8 – 10) minus de huidige boekwaardes. Vooralsnog worden de WOZ-waardes aangehouden als verkoopopbrengst.
- ✓ € 45.000 per jaar, zijnde de huur die Brijder Verslaafdenzorg betaald aan haar 'eigen' vastgoed BV. Dit bedrag kan (in ieder geval) ingehouden worden op de subsidiebeschikking vanaf het moment van oplevering.

Voor de exploitatie van de unilocatie zijn de overige huisvestingslasten (zie overzicht op pagina 2) beschikbaar.

3.3 Organisatie van/rond de exploitatie

Naast het Leger des Heils en Brijder Verslavingszorg zullen (mogelijk) ook andere instellingen gebruik maken, al dan niet in 'onderaanneming', van de unilocatie. De exploitatie van de unilocatie is echter de primaire verantwoordelijkheid van het Leger des Heils en Brijder Verslavingszorg, waarbij de gemeente er de voorkeur aan geeft dat één van beide organisatie 'penvoerder' is.

De gemeente sluit, er van uitgaand dat zij de eigendom verwerft/heeft van het pand dat dient als unilocatie, twee overeenkomsten met Leger en Brijder:

1. één (kostprijsdekkende) huurovereenkomst. Mocht het pand gehuurd worden van een derde, dan ondersteund de gemeente bij het afsluiten van een huurovereenkomst tussen deze verhuurder en Leger en Brijder.
2. één prestatiecontract, waarin de te leveren prestaties ‘SMART’ zijn benoemd en per prestatie van een subsidie zijn voorzien. De huurprijs, alsmede de bijkomende huurderlasten, worden één-op-één gesubsidieerd.

Het dagelijks beheer van de unilocatie komt voor rekening en risico van Leger en Brijder.

3.4 Risicoanalyse

Hieronder zijn de belangrijkste risico's in verband met de implementatie van dit traject benoemd, gewogen en van maatregelen voorzien.

Risico	Kans	Impact	Maatregel
Besluitvorming stopt in één/meerdere besturen	Klein	Groot	Nader overleg op niveau gemeentebestuur en besturen Brijder en LdH over geschilpunten en oplossingen. Planning wordt niet gehaald. Verwachtingenmanagement richting omwonenden huidige locaties.
Geen haalbare/geschikte locatie wordt gevonden.	Middel	Middel	Planning wordt niet gehaald. Verwachtingenmanagement richting omwonenden huidige locaties.
Totale kosten van de locatie worden niet (volledig) gedekt.	Middel	Groot	Mogelijkheden voor alternatieve dekking onderzoeken c.q. herprioriteren/ambities bijstellen.
Bestuurlijke, RO-/inspraakprocedures en/of bouwproces nemen (veel) meer tijd in beslag	Groot	Middel	Planning wordt niet gehaald. Verwachtingenmanagement richting omwonenden huidige locaties.
Randvoorwaarden m.b.t. aantallen worden niet/latere gerealiseerd waardoor strengere selectie niet kan plaatsvinden.	Middel	Groot	Striktere toegeleiding naar de unilocaties zal op een andere wijze moeten worden geregeld.

Een belangrijke succesfactor is het vinden van een geschikte locatie. Geschiktheid is afhankelijk van de (het) vigerende bestemming(s)plan, technische geschiktheid, politiek/bestuurlijk draagvlak en de financiële haalbaarheid. Het helpt daarbij als de gemeente een *eigen* pand vindt dat aan deze/meerdere randvoorwaarden voldoet.

Voorts moet er van worden uitgegaan dat er vele factoren zijn die kunnen (en zeer waarschijnlijk zullen) leiden tot vertraging. Belangrijkste factoren zijn het vinden van een geschikte locatie en het te doorlopen RO-proces. Daarnaast moet een adequaat communicatietraject worden uitgevoerd ten behoeve van de omwonenden van de nieuwe voorziening.

3.5 Communicatiestrategie

Recente ervaringen, zoals die bij de Tunnelstudie, bevestigen nog eens dat een valse start in de communicatie tot grote vertragingen of zelfs afstel kan leiden van de vestiging of verplaatsing van dergelijke voorzieningen. Het gemeentebestuur loopt een groot risico om de regie kwijt te raken op

zowel de politieke discussie als de inspraakprocedure met omwonenden als er te vroeg en onvoldoende beargumenteerde informatie 'op straat ligt'.

Tegelijkertijd is het cruciaal is om pas naar buiten te treden als er zekerheid bestaat over beschikbaarheid (bijv. in de vorm van een koopoptie) én geschiktheid (betaalbaar, technisch én bestemmingsplantechnisch haalbaar).

In de communicatie is het vervolgens zaak om niet te blijven steken in de 'waar-' of de 'óf-vraag' (daar is een RO-procedure voor), maar zo snel als mogelijk over te stappen naar de 'hoe-vraag' en met de omwonenden van de nieuwe locatie de dialoog aan te gaan over de randvoorwaarden die het functioneren van de unilocatie bevorderen en tegelijkertijd de overlast voor de buurt tot een aanvaardbaar minimum beperken. Belangrijk is daarbij om zo snel mogelijk een gestructureerd overleg op te starten met bewoners/wijkraad (oude én nieuwe locatie)/gemeente/Brijder/LdH/Politie/ etc. Hierin kunnen ervaringen uit het verleden worden meegenomen bij de voorbereiding van de nieuwe locatie en onterechte beeldvorming door de huidige ervaringsdeskundigen worden genuanceerd/weerlegd.

Samenvattend de belangrijkste speerpunten in de communicatie:

- ⇒ Verwachtingenmanagement richting huidige omwonenden/wijkleden, waarbij de gemeente zich niet vastlegt op een harde verplaatsingsdatum.
- ⇒ Geen valse start in de communicatie: eerst één/meerdere opties toetsen op haalbaarheid op geschiktheid en contractueel vastleggen. Vervolgens bestuurlijk toetsen op politieke haalbaarheid en dan pas naar buiten treden.
- ⇒ Communicatie met omwonenden nieuwe locatie richten op het 'hoe' en minder op het 'waar'.
- ⇒ Actieve rol verantwoordelijke portefeuillehouder(s).
- ⇒ Zo snel mogelijk in het leven roepen van georganiseerd overleg bewoners/wijkraad (oude én nieuwe locatie)/gemeente/ Brijder/LdH/Politie/evt. andere belanghebbenden.
- ⇒ Aandacht voor het 'waarom' en de consequenties voor de overlast (minder en op minder plekken).
- ⇒ Aandacht voor en communicatie over de context en het flankerend beleid (voordeur dicht, achterdeur open).
- ⇒ De rug recht houden!

Kernboodschap:

Een unilocatie is nodig om de huidige overlast die de doelgroep verslaafde daklozen veroorzaakt terug te dringen, voor zowel de stad als de buurten waar hun huidige voorzieningen zich bevinden. Naast het samenbrengen van die voorzieningen op één plek worden maatregelen getroffen die tot een betere schifting, begeleiding en daardoor vermindering van deze doelgroep zullen leiden.

CONCEPT

Programma van eisen Unilocatie Haarlem

Brijder Verslavingszorg en het Leger des Heils

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Het concept Unilocatie	4
3.	Programma van eisen	6
	- Functionele eisen	6
	- Prestatie eisen	10
	- Technische eisen	11
4.	Hulpverlening	12
5.	Strategie externe communicatie	13

Bijlagen

Bijlage 1	Instroom-doorstroom en uitstroombeleid	14
-----------	--	----

1. Inleiding

De gemeente Haarlem, de Brijder Verslavingszorg en het Leger des Heils hebben op 28 augustus 2008 een intentieovereenkomst ondertekend voor het aangaan van een partnerschap met als doel realisatie van een Unilocatie voor daklozen en verslaafden in de gemeente Haarlem.

De Brijder Verslavingszorg en het Leger des Heils hebben in een werkgroep de intentieovereenkomst verder uitgewerkt. De werkgroep is tot een programma van eisen gekomen. In dit document wordt het programma van eisen verder uitgewerkt.

De volgende onderwerpen komen achtereenvolgens aan de orde:

- het concept Unilocatie;
- programma van eisen;
- hulpverlening;
- belang externe communicatie;
- uitstroombeleid.

2. Het concept Unilocatie

In de intentieovereenkomst is het concept Unilocatie door de gemeente Haarlem als volgt neergezet:

Onder een Unilocatie wordt verstaan: een gebouw waarin minimaal drie voorzieningen voor daklozen en verslaafden zijn ondergebracht, te weten: een dagopvang, een nachtopvang en onderdelen van de sociale verslavingszorg waaronder in ieder geval een gebruikersruimte.

Het gebouw moet ook ruimte bieden aan voorzieningen voor intake, individuele hulpverlening en activering. Denk daarbij aan spreekkamers, zalen voor groepsactiviteiten en een centrale balie.

Het doel van de te realiseren Unilocatie is tweeledig:

- 1. het verlenen van verantwoorde zorg en het bevorderen van activering, maatschappelijke participatie en/of reïntegratie van daklozen en verslaafden;*
- 2. afname van de overlast die wordt veroorzaakt door daklozen en verslaafden.*

Betrokken partijen

Gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem heeft het initiatief genomen tot het realiseren van een Unilocatie en heeft de betreffende partijen aan elkaar gekoppeld. De gemeente fungeert als projectleider.

Brijder Verslavingszorg

De Brijder Verslavingszorg heeft in Haarlem een aantal voorzieningen die ondergebracht worden in de Unilocatie namelijk de Methadonpost, de Inloop en een Gebruikersruimte. Deze voorzieningen, met bijbehorende extra ruimten worden opgenomen in het programma van eisen.

Leger des Heils

Het Centrum voor Wonen, Zorg en Welzijn Noord-Holland is onderdeel van het Leger des Heils. Zij bieden twee voorzieningen in Haarlem die relevant zijn voor het programma van eisen namelijk een dagopvang voor dak- en thuislozen (45 stoelen) en een nachtopvang met 25 bedden en 17 noodbedden, voor daklozen. Tevens is in de nachtopvang een briefadressenloket ondergebracht.

Doelgroep Unilocatie

Voor opvang in de Unilocatie komt in aanmerking de groep mensen die veelal een dubbele diagnose heeft: verslaving en/of psychiatrische problematiek én dakloos. Het gaat om mensen die geïndiceerd zijn voor de voorzieningen van Brijder Verslavingszorg (inloop, gebruikruimte, methadonpost) en/of in aanmerking komen voor de kortdurende (tot circa 6 maanden) nacht- en dagopvang van Leger des Heils. Daarnaast kunnen passanten (maximaal 5 nachten) in de Unilocatie opgevangen worden.

3. Programma van eisen

In dit hoofdstuk worden de functies en functie-eisen van de betrokken organisaties voor de ruimten en functionaliteit van het gebouw uiteengezet. Het programma van eisen is onderverdeeld in functionele eisen en prestatie eisen.

De huisvesting moet functioneel zijn: het gebouw moet geschikt zijn voor het doel waarvoor het gebouw is. Het moet bereikbaar en toegankelijk zijn, ook voor mindervaliden en er dienen mogelijkheden tot toezicht te zijn. De indeling moet efficiënt zijn en er moet voldoende ruimte zijn.

Functionele eisen

Toegangsgebied

Entree

Iedereen (cliënten, medewerkers, bezoekers) komt het gebouw binnen en gaat naar buiten via één centrale entree. Bij de entree is constant een beveiligingsmedewerker aanwezig. Behalve vluchtwegen is deze hoofdingang de enige toegang tot het gebouw. Door het open karakter van de entree is van binnenuit zichtbaar wat er buiten gebeurt en vice versa. In het definitieve plan van eisen zal de veiligheid hoog op de agenda staan.

Centrale hal

De entree leidt naar de centrale hal waar de balie zich bevindt. Bij de balie wordt men doorverwezen naar de desbetreffende voorziening. Voorkomen moet worden dat in de hal cliënten zich ophouden. De beveiliging heeft hierin ook een rol. Alle voorzieningen hebben aansluiting op de centrale hal. Direct gekoppeld aan de centrale hal bevindt zich de dagopvang. Ook de dagopvang heeft een open karakter. De kluisjes voor cliënten van de dagopvang zijn in de centrale hal gesitueerd.

Voorzieningen

Dagopvang

De dagopvang is voorzien van een pantry waar koffie, thee en snacks voor cliënten kunnen worden gemaakt. De dagopvang heeft een recreatief karakter. Het is een huiskamer voor ongeveer 40 mensen die overdag rustig kunnen zitten, praten, lezen, tv kijken of een spelletje kunnen doen. Recreatieve faciliteiten zoals tafelvoetbal, tafeltennistafel, een televisie en computers om gebruik te maken van internet zullen hier aanwezig zijn.

Nachtopvang

De nachtopvang biedt een slaapplaats aan 25 á 30 mensen. De nachtopvang bestaat uit 15 á 20 slaapkamers waar twee slaapplaatsen zijn, twee woonkeukens voor ontbijt en sanitaire voorzieningen. In de winterperiode met strenge vorst kan overgegaan worden tot het plaatsen van stapelbedden zodat voor een korte periode meer mensen kunnen worden opgevangen. Voor de slaapkamers en de sanitaire voorzieningen wordt onderscheid gemaakt in ruimten voor dames en heren. Een slaapkamer voor medewerkers is niet nodig omdat zij 's nachts wakker blijven. Bij deze voorziening hoort extra afsluitbare opbergruimte voor spullen van cliënten.

Inloop

Bij de inloop is een plaats waar op werkdagen maximaal 30 geïndiceerde dak- en thuislozen tegelijk worden opgevangen (op last van de Brandweer o.b.v. de m2). Deze mensen kunnen bij de inloop terecht voor koffie, een broodje en een praatje. Tevens is het een belangrijke vindplaats voor zorgmentoren.

Gebruiksruimte

Cliënten die een indicatie hebben voor de inloop én daarbovenop een indicatie van een arts hebben voor de gebruiksruimte, kunnen gebruik maken van de Rookruimte en/of de Spuitruimte. In de Rookruimte is plaats voor zes cliënten, in de Spuitruimte kunnen drie cliënten tegelijkertijd terecht. De gebruiksruimte is ingesteld om de gezondheidssituatie en het maatschappelijk herstel van de harddrugsverslaafden te bevorderen. Cliënten kunnen binnen de gebruiksruimte op een schone en veilige manier gebruiken.

Methadonpost

De Methadonpost is een uitgiftepunt voor medicatie. Hier vindt de dosering van medicatie onder toezicht plaats.

Activiteitenruimte

Cliënten wordt de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan diverse activiteiten, naargelang de behoefte is. De activiteitenruimte wordt uitgerust met faciliteiten die voor een ruim aanbod aan activiteiten, ondersteuning kunnen bieden.

Begeleiding

Kantoren en vergaderzaal

Aan elke voorziening is een kantoorruimte gekoppeld voor medewerkers en leidinggevenden. Bij de kantoren is een kopieerruimte waar alle medewerkers gebruik van kunnen maken. Tevens is een grote vergaderzaal waar de verschillende teams al dan niet afzonderlijk of gezamenlijk, gebruik van kunnen maken.

Spreekkamers

De individuele begeleiding aan cliënten vindt plaats in aparte spreekkamers. Deze spreekkamers worden gekoppeld aan een voorziening. Dit sluit niet uit dat verschillende teams van elkaars spreekkamer gebruik kunnen maken.

Artsenkamers

Deze kamers hebben ook ruimte voor meubelen en apparatuur voor medisch onderzoek en zijn dus groter dan de spreekkamers.

Centrale keuken

De centrale keuken heeft een tweeledig doel. De keuken wordt enerzijds door het personeel gebruikt om koffie en thee te zetten. Anderzijds is de keuken ook een activiteitenruimte. Hier kan een cliënt onder begeleiding een warme maaltijd maken of cliënten kunnen deelnemen aan kookworkshops in het kader van activering.

Sanitair

Er wordt een scheiding gemaakt in toiletten voor medewerkers (apart dames en heren) en toiletten voor cliënten (apart dames en heren). Tevens is er een toilet voor mindervaliden. Bij de slaapkamers van de nachtopvang zijn 13 doucheruimten en er is één badkamer voor mindervaliden. Tevens is de nachtopvang voorzien van 13 toiletten.

Overige ruimten

Wasruimte

Cliënten (van de dag- en nachtopvang) kunnen gebruikmaken van de was- en droogvoorziening. Hiervoor is ruimte voor twee wasmachines en twee drogers.

Vorraadhok voor etenswaren

Nabij de pantry van de dagopvang en de gezamenlijke keuken is een voorraadhok voor etenswaren.

Opslagruimte

Een opslagruimte voor kerstspullen, huishoudelijke artikelen (servies etc.) en eventuele kantoorbenodigdheden.

Schoonmaakhok

Schoonmaakhok voor schoonmaak- en -middelen. In het hok is een uitstortgootsteen met koud en warm water.

Containerruimte

In het gebouw is een mogelijkheid om afval te verzamelen.

Buitenruimte

De buitenruimte van het gebouw is overzichtelijk en goed te controleren. Voldoende verlichting is aanwezig. De ligging van het gebouw leent zich uitstekend voor een Unilocatie. Daarbij is een extra buiten wenselijk om in de zomer buitenactiviteiten te doen.

Fietsenhok

In de buitenruimte is een afsluitbaar fietsenhok waar plaats is voor 20 fietsen van medewerkers. Ook worden fietsenrekken buiten het hok geplaatst voor cliënten en bezoekers.

Parkeerplaatsen

Nabij het gebouw zijn voldoende parkeerplaatsen; in totaal twaalf parkeerplaatsen waarvan vijf voor bezoekers.

Vraag: willen wij een alcoholgebruiksruimte?

Prestatie eisen

In dit hoofdstuk is vastgelegd aan welke prestaties het gebouw moet voldoen op ruimtelijk- en technisch niveau.

Ruimtelijke behoefte

In de tabel is per ruimte aangegeven wat de benodigde vierkante meters zijn voor de functionele eisen van het gebouw. Vierkante meters voor gangen, liftruimte, meterkast of trappenhuis zijn hier niet in meegenomen.

Ruimte intern	Benodigde m2
Entree	8
Centrale hal met balie en briefadressen	20
Gebruiksruimte	40
Methadonpost	65
Inloop	50
Dagopvang	60
Activiteitenruimtes	100
Nachtopvang: slaapkamers (21*16m2)	336
Nachtopvang: 2 woonkeukens	80
Sanitair nachtopvang: 13 douches + 1 miva-badkamer 13 toiletten	58
Kantoren	100
Artsenkamers	40
Spreekkamers	96
Vergaderruimte	20
Sanitair medewerkers	20
Toiletten cliënten	20
Washok	20
Vorraadhok	6
Opslagruimte	10
Schoonmaakhok	3
Containerruimte	6

Centrale keuken	25
Centrale hal	50
Balie + administratie	30
Overig (gangen, onvoorzien)	137
Totaal	1400

Ruimte extern	Benodigde m2
Fietsenhok	25
Parkeerplaatsen (12*2*2.5)	60
Totaal	85

Technische eisen

- Hygiëne gebruiksruimte dient te zijn gewaarborgd
- Camerabewaking (in de gezamenlijke ruimten voor cliënten is cameratoezicht)
- Alarminstallatie
- Stevige muren
- Geluidsisolatie
- Klimaatbeheersing (ramen kunnen open en er schijnt daglicht naar binnen)
- Inrichting en toegankelijkheid voor mindervaliden
- Keukeninrichting dient te voldoen aan de eisen hygiënecode
- Inrichting washok (2 wasmachines, 2 drogers en ventilatie)
- Intercom (bij de nachtopvangvoorziening is een intercom)
- Faciliteiten omgaan met calamiteiten (brandblussers, vluchtwegen etc.)
- Rookruimte met goede afzuiging
- Rookvrije ruimte

4. Hulpverlening

De Unilocatie biedt verschillende specialismen. Zo zijn aan de Brijder Verslavingszorg verpleegkundigen, casemanagers, een arts, een psychiater, een psycholoog en MBO-ers verbonden. Het Leger des Heils zet maatschappelijk werkers, SPW-ers, een zorgcoördinator en een afdelingsmanager in. De overhead (administratief en facilitair personeel) is hierin niet meegenomen.

In de projectgroep is de mogelijkheid tot het vormen van een multidisciplinair team besproken. Het multidisciplinaire team zal zich richten op cliënten met een dubbele diagnose.

Beschrijving doelgroep

Dak- en thuislozen vanaf 18 jaar al dan niet met een drug- of alcoholverslaving, kunnen bij de Unilocatie terecht voor opvang en hulp- en dienstverlening.

Aantal cliënten

Bij het Servicecentrum in Haarlem zijn op 5 februari 209 actieve cliënten. De Sociale Verslavingszorg van de Brijder Verslavingszorg telt 590 cliënten. Het aantal cliënten die hulp- en dienstverlening van beide organisaties ontvangt, de zogenaamde dubbele diagnose cliënten, bedraagt 69.

5. Strategie externe communicatie

Communicatie met buurtbewoners

De gemeente Haarlem voert de regie over de communicatie en zal een communicatiestrategie opstellen.

Het Leger des Heils en de Brijder Verslavingszorg hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in het tot stand komen van een goed functionerend omwonenden overleg. Er zijn convenanten met de deelnemende partijen (politie, gemeente afd. veiligheid, LdH en buurtbewoners) afgesloten en dit heeft een positieve uitwerking gehad.

Ook voor de Unilocatie achten zowel de Brijder Verslavingszorg als het Leger des Heils het van belang om bij buurtbewoners en belanghebbenden een breed draagvlak te creëren ter voorkoming van het NIMBY effect. Adequate communicatie richting deze groep mensen is cruciaal omdat een dergelijke voorziening weerstand kan oproepen. Goede communicatie met de buurt kan weerstand ombuigen naar participatie. Elders in het land heeft dit bij voorzieningen van het Leger des Heils zelfs geleid tot vrijwilligerswerk door buurtbewoners.

Bijlage 1 Instroom- doorstroom en uitstroombeleid

Instroom

De Unilocatie zal in de toekomst onderdeel uitmaken van een totaalconcept aan zorg en opvang voor kwetsbare doelgroepen. Eén van de onderdelen in dat totaalconcept zal zijn een centrale toegang voor alle voorzieningen voor maatschappelijke opvang. Ook voor de Unilocatie zal gewerkt worden met een centrale toegang.

Plan van aanpak doorstroom vanuit de Unilocatie

Van verblijfslocatie naar verblijf voor kortdurende opvang

De laagdrempelige opvang van het Leger des Heils in Haarlem bestaat op dit moment uit een Dagopvang (Servicecentrum) en een Nachtopvang die enkele honderden meters van elkaar gescheiden liggen. Op dit moment wordt er gezocht naar een nieuwe locatie voor zowel Dag- als Nachtopvang in combinatie met de verslavingszorg van Brijder, alwaar deze drie voorzieningen bij elkaar in één gebouw komen te zitten. In de huidige situatie wordt de Nachtopvang door een deel van de cliëntengroep gebruikt als permanent onderkomen waar zij al jaren verblijven. De afgelopen paar jaren is er al flink gewerkt om dit tegen te gaan en meer doorstroom te realiseren vanuit de laagdrempelige opvang naar andere huisvestingsvormen. In de nieuwe situatie wil het Leger des Heils veel meer een verblijf voor kortdurende opvang zijn dan een verblijfslocatie die het nu voor een deel van de cliënten geworden is. Om dit te bereiken zal er gekeken moeten worden naar de manier waarop de hulpverlening binnen dit verblijf ingekleed gaat worden en naar de uitstroommogelijkheden die er binnen Haarlem zijn.

Hulpverleningsaspecten

Op dit moment is het aangaan van een hulpverleningstraject gericht op de toekomst voor cliënten van de Nachtopvang een vrijwillige aangelegenheid. Zij kunnen zich bij het personeel van de Dag- en Nachtopvang melden als zij hulp willen bij het opzetten van een betere toekomst en vervolgens zal er op de Dagopvang een begeleidingstraject worden opgezet dat zich richt op uitstroom vanuit de Nachtopvang naar een beter plekje.

Zoals gezegd willen we in de nieuwe locatie veel meer een verblijf voor kortdurende opvang zijn wat betekent dat er meer moeten worden toegewerkt naar uitstroom en dat dit voor een groter deel van de cliënten zou moeten gebeuren dan nu het geval is. Om dit te bewerkstelligen dient de

hulpverlening als volgt te worden opgezet. Verblijven in de opvang van het Leger des Heils mag niet meer voor onbepaalde tijd, er moet een einddatum gesteld gaan worden aan het verblijf om te zorgen dat klanten niet langer 'blijven hangen' dan strikt noodzakelijk is. Vervolgens moeten er ook termijnen aan de inhoudelijke hulpverlening worden gesteld wanneer welke zaken op orde moeten zijn. Het gaat dan om meetmomenten waarop gekeken moet worden wat er allemaal gebeurd is en of dit voldoende is. Hierdoor kan er ook daadwerkelijk meetbaar gestreefd worden naar uitstroom.

Om dit alles te bewerkstelligen zal van de hulpverleners van het Leger des Heils gevraagd gaan worden om binnen 3 tot 6 maanden na binnenkomst van een cliënt een duidelijk en helder traject uitgestippeld te hebben over wat er moet gaan gebeuren om de cliënt zo snel en efficiënt mogelijk naar de best mogelijk plek te krijgen. Deze 3 of 6 maanden moeten gericht zijn op het ontdekken -samen met de cliënt- wat de mogelijkheden zijn en vervolgens ervoor zorgen dat benodigdheden voor dit traject, zoals indicaties en dergelijke, voor handen komen. Het is een vereiste dat er in deze fase al verder wordt gekeken dan de eerste uitstroom mogelijkheid zoals dat nu vaak nog wel gebeurt. Dit houdt in dat als een cliënt tijdelijk ergens terecht kan, zoals een geplande opname in een verslavingskliniek, dat er ook al vanaf het begin een plan is voor de uitstroom van daaruit.

Vervolgens zal er een termijn van 3 of 6 maanden aan een cliënt en zijn hulpverlener worden gegeven om te zorgen dat het traject dat ingezet is ook feitelijk ten uitvoer gelegd kan worden. In sommige gevallen zal dat betekenen dat gedurende deze 3 of 6 maanden er vooral door de cliënt gewacht moet worden omdat hij ergens op een wachtlijst staat. Mocht dit niet voldoende blijken te zijn dan kan deze tweede fase verlengd worden voor nogmaals 3 maanden of 6 maanden.

Doorstroomvoorzieningen nu

Op dit ogenblik zijn er een aantal mogelijkheden voor cliënten van de dag- en nachtopvang om te gebruiken voor uit- of doorstroom. Allereerst zijn er uiteraard cliënten die uitstromen naar een zelfstandige vorm van huisvesting, al dan niet met ambulante begeleiding. Zelfstandige woningen zijn echter moeilijk te krijgen door lange wachttijden bij sociale woningbouwcorporaties enerzijds en hoge prijzen op de particuliere markt anderzijds.

Binnen CWZW NH zijn er mogelijkheden voor uitstroom naar de voorzieningen RIBW de Hoeksteen, Forensische RIBW Domus en Jongeren RIBW's Vast en Verder in Hoofddorp. Voor elk van deze voorzieningen geldt dat er een geldige indicatie moet zijn voor verblijf en dat zij ernaar streven een cliënt uit te laten stromen naar een zelfstandige woning of een anderszins beter passende woonvorm.

Voor de jongste groep cliënten van de dag- en nachtopvang wordt voor uit- en doorstroom regelmatig gebruik gemaakt van jongerenpension Spaarnezicht in Haarlem. Voor de klantengroep die de dag- en nachtopvang bedient geldt echter regelmatig dat zij niet meer welkom zijn bij Spaarnezicht vanwege een eerder verblijf aldaar dat heeft geresulteerd in een uitzetting uit Spaarnezicht.

Ook richting de voorzieningen Pauzement en het Wilhelminapension, beide in Haarlem, komt met enige regelmaat doorstroom vanuit de dag- en nachtopvang voor. Nadeel aan deze voorzieningen is dat beiden zijn opgezet als tijdelijk onderkomen van waaruit gezocht kan worden naar betere huisvesting, echter begeleiding hierin is niet verplicht en de doorstroom vanuit deze voorzieningen gaat ook niet heel hard.

Dan wordt er ook gebruik gemaakt van de woonvoorzieningen die RIBW KA/M te bieden heeft. Sinds enkele jaren is er wekelijks een spreekuur op de dagopvang van twee medewerkers van RIBW KA/M waar medewerkers van het Leger des Heils samen met hun cliënten terecht kunnen om te kijken welke mogelijkheden er zijn om in gezamenlijkheid te zoeken naar een betere huisvestingsvoorziening dan de Dag- Nachtopvang.

Tenslotte vindt een deel van de uitstroom vanuit de Dag- en Nachtopvang nog plaats richting klinieken voor fysieke, psychische of verslavingsproblematiek en naar penitentiaire inrichtingen. Het grote nadeel aan deze wijze van uitstroming is dat dit meestal trajecten zijn voor relatief korte termijn en dat er slechts mondjesmaat een plan is voor doorstroom vanuit deze voorzieningen wat er in resulteert dat mensen na een behandelingstraject of straf weer terug komen in de Dag- en Nachtopvang.

Wensen aan doorstroomvoorzieningen straks

Wanneer we kijken naar onze wensen voor doorstroomvoorzieningen straks vanuit de Unilocatie dan zouden we graag een aantal problemen verholpen zien. Het eerste probleem is ons inziens dat er op dit moment geen voorziening is waar een cliënt terecht kan die psychiatrische behandeling weigert of niet af kan kicken van zijn of haar verslaving. De meeste projecten voor begeleid wonen, zeker in 24-uurs begeleid wonen in groepen, stellen als eis bij binnenkomst dat cliënten gaan af kicken of onder behandeling gaan bij een psychiater.

Er zou een mogelijkheid moeten komen om ook deze mensen die behandeling weigeren uit te kunnen laten stromen vanuit de Dag- en Nachtopvang naar een woonvorm waar ze veilig kunnen wonen en waar wel een vorm van begeleiding is geregeld voor als deze cliënten problemen ervaren in hun leven. Het is dan wel van belang dat deze begeleiding daadwerkelijk ook geboden wordt zeker wanneer dit een ambulante woonvorm wordt. Voorzieningen die wij graag zouden

zien, zijn hufferwoningen zoals die in de gemeente Beverwijk bestaan en woningen waar drie á vier cliënten gezamenlijk het huishouden kunnen bestieren met ambulante begeleiding zoals het Leger des Heils dit in Den Haag doet.

Het tweede probleem dat zou moeten worden opgelost om de doorstroom te vergroten is dat het makkelijker zou moeten zijn voor cliënten om zelfstandige woonruimte te verkrijgen vanuit de Dag- en Nachtopvang. Dit zou bijvoorbeeld kunnen in het toekennen van een aantal urgenties op sociale gronden aan het Leger des Heils om te verdelen aan de cliënten van de Dag- en Nachtopvang, of de nieuw te openen 24-uurs passantenopvang.

Het derde probleem dat aangepakt zou moeten worden is dat er zorgvuldiger zou moeten worden gekeken naar het aansluiten van de zorgketens. Het terug moeten naar de Dag- en Nachtopvang na een intensief traject in een verslavings- of psychiatrische kliniek verhoogt de kans op terugval in verslaving of psychiatrisch ziektebeeld en is niet wenselijk omdat dit zorgt voor de draaideurcliënten op de Dag- en Nachtopvang die telkens weer terug blijven komen.

Naast het verhelpen van deze drie problemen zouden we ook graag willen dat er door beter en meer overleg en betere afspraken ervoor kunnen zorgen dat er beter doorgesluisd kan worden naar de bestaande voorzieningen die hierboven reeds geschetst zijn.

Wat wij verder noodzakelijk achten voor de doorstroom is dat er in Haarlem een Hostel voor verslaafden komt en dat het project van Brijder en Leger des Heils m.b.t. de zogenaamde Discuswoningen doorgaat.

Voortraject 3 tot 6 maanden

Het verblijf voor kortdurende opvang biedt opvang en begeleiding aan dak- en thuisloze mannen en vrouwen.

Het verblijf dient ter voorbereiding en onderzoek naar een mogelijke deelname aan een andere, [meer gericht op de cliënten] passende woonvorm.

Bij iedere cliënt die zich aanmeldt bij de opvang wordt gekeken wat de hulpvraag is en wordt hij of zij gekoppeld aan een mentor die samen met de cliënt een begeleidingsplan opstelt, waarin de problematiek, taken, afspraken en termijnen worden beschreven.

De mentor is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken van de cliënt en de vooruitgang hiervan. De mentor onderhoudt de contacten met de bewoner en is verantwoordelijk voor het naleven van de overeengekomen afspraken in het begeleidingsplan. Gezien het doel van het voortraject hecht het team van het passantenverblijf er veel waarde aan dat de cliënt zo zelfstandig mogelijk kan functioneren.

Dagbesteding

Een belangrijk onderdeel van het verblijf en de begeleiding tijdens het voortraject, is dat er een dagbesteding nodig is.

Het vinden van een dagbesteding zal in overleg gaan met de mentor [grotemarktproject, Ecosol of hand en span diensten op het passantenverblijf].